

Kako ravnati, de se lepo zelje pridela ?

Kdor lepo zelje imeti želi, de bo debele, plašate in terde glave storilo, si mora:

1. dobro seme oskerbeti. Seme bo pa le tisto dobro, ki se je iz takih lepih glav pridelalo; torej ni dobro, zelniga semena od kogar bodi kupovati, temuč treba je, ga doma pridelati, ali pri komu iskati, od kteriga se ve, de je dobriga pridelal. Tako dobro seme se mora

2. na dobro oskerbljeno zemljo o pravim času sejati. Zemlja za setev zelniga semena mora biti z ovčjim ali svinskim gnojem dobro pognojena. Goveji gnoj je že slabiji za to, nar slabši pa je konjski, ker se v takim gnoju veliko zemeljskih bolh zapiodi, ki potem nad mlade sadike (Jlance) sežejo. Zemlja mora biti skerbno z lopato orahljana; vsake zeli ali trave očedena; se vsaka grudica se mora dobro razdrobiti, de bo cela greda globoko vsa rahla in perhka. V gredo tako oskerbljeno se mora seme sejati drugo polovico sušca berž ko je mogoče, nardalje do ivnahti. Sejati se pa mora zlo redko, de bodo sadike krepke. Kakor hitro je seme v zemlji, se cela greda dobro pokrije, z hojkinimi ali brezovimi vejicami, ki se tako dolgo na gredi pustijo, de se sadike perkažejo. Po tem se poberejo, in po celi gredi med mlade sadi-

ke potaknejo; drugači bi jih solnce preveč peklo, bi slabe ostale in venile. Tudi se mora greda pridno in pogosto kropiti, de bo mlado zeliše ložej raslo, in de ga bolhe ne ujejo. Ta skerb je tako dolgo potrebna, de sadike po troje ali čvetero peresic dobijo. Na to se vejovna odvzame, in greda dobro opleve in vsake zeli očedi. Tako oskerbljene sadike se zdaj pustijo, dokler de čas pride, jih v zelnik presaditi. Zelnik pa mora

3. dobro zemljo imeti. V pešnati zemlji in ilovki ne bo kaj prida zelja zraslo. Nekoliko mokre njive so za to narbolji. Zelnik se mora posebno dobro pognojiti; narbolji gnoj je goveji, svinski, ali pa oba vkup. Konjski je posebno v bolj mokrih letih tudi dober, sosebno pa od takih konj, ki oves jedo. Cez vse dober bi bil gnoj iz odpadov (straniš ali sekretov). Pognoji se dvakrat, narpoprej o jeseni, kjer se prav globoko izorje. Cez zimo se bo zemlja razzebla, in po mrazu sama razrahlala; tudi gnoj bo sperstenil, de bo treba vdrugeč orati. Ko bi pa o jeseni ne bilo mogoče, zelnika izorati in pognojiti, se to naj vsaj pred sušca m zgodi, dokler še zemlja kaj zmerzuje, de se vsaj nekoliko razzebe. Ko bo že čas sadike saditi, se spočita zemlja povleče, spet dobro pognoji in globoko, kolikor mogoče, izorje. Zdaj se lepi visoki ogoni (visoke brazde) napravijo; ko bi bila zemlja preplitva, se bolj vkup zvleče, če se tudi širji razponi naredijo. Zemlja mora biti vglajena in razrahlana. Zdaj pride

4. delo sajenja. Sadi se o svetim Erazmu, ali ko bi vreme branilo, vsaj pred sv. Antonatu. Sadike se sadijo moško stopinjo vsaksebi, de bo potem zelje prostor imelo, se dobro razširiti. De bi pa vsaka sadika enaki prostor imela, se po celim ogonu po dolgim narpoprej ena versta sadik moško stopinjo ena od druge nasadi; po tem se začne saditi druga versta, pa tako, de si sadike perve in druge verste ne bodo navstric, ampak, de bodo ravno v sredi od sadik perve verste. Na to se sadi tretja versta, ktere sadike pridejo ravno navstric s sadikami perve verste; šterta bo navstric drugi, peta tretji in prvi, šesta šterti in drugi i. t. d. Tako ima vsaka sadika okolj in okolj zlo enak prostor, in se tako lahko na okroglo razprostrl. Desi veliko prostora prazniga ostane, se bo do jeseni vse tako razraslo, de izmed zelja zemlje viditi ne bo.

Saditi se pa ne sme o dežju, ampak o suhim vremenu, zato, de se koreninice celo nič ne pokazijo. Zato tudi ni dobro, jim s klinam jam narejati, in jih potem v nje tlačiti. K temu ni drujiga potreba, ko de se z matiko perst od jutra vzdigne, sadika ondi položi, in perst na njo nazaj izpusti. Celu deblice se mora z zemljo pokriti, tako de same peresca vun gledajo. Kardar je delo storjeno, se vsaka sadika rahlo z vodo zalije, ako se ravno h dežju ne napravlja. Nobena sadika ne sme po konci stati, temuč vsaka mora proti jutru obrnjena ležati, de po tem po gnojni zemlji korenine poganja, in si živeža dobiva. Sadika, ki je vsajena po

konci, kar navilo! korenine žene, ki kmalo do mertve zemlje pridejo; in ker živeža zadosti ne dobijo, začne sadika slabeti, naredi celo majhino glavo ali pa same vehute. — Kadar je vse tako naravnano, se mora

5. zelnik čez 4 tedne o ko pati. Pri tem dela se mora vsaka sadika čedno orahljati, in kadar je vse orahljano, spet nazaj položiti, tako de bo proti jutra ležala. De se bo ložej proti jutra vravnati dala, se izpod nje eno matiko persti vzame, in na njo noter do peresic poklada, kar jo spet v tla vpogne. Ko je enkrat to delo storjeno, po tem se zelnik pri mira pasti noter do sv. Jerneja. Tačas se zel in trava popleve, okopati pa se ne sme več, ko le imenovani četerti teden po sajenji. Večkrat okopati in sadike meziti stori, de si korenine ne morejo nič prav pomagati, in de zelje oslabi, sosebno o suhih letih. Ravno tako škodljivo je, vehe iz zelja muliti, poprej ko je zrelo.

Kdor tako ravna, bo pridelal veliko lepši zelje, kakor se sploh vidi. Glave bodo velike, plosnjate in terde. Naj ne bo nikomur žal za nekaj več gnoja, ki ga je pri takim ravnanji potreba. Na enako velikim kosu zemlje ne bo pridelal, naj ga posadi ali obseje s čimur hoče, de bi bilo toliko vredno, kakor zelje.

Jaz ravnam tako (večidel po sosfavku g. J. M. Pfistererja iz 38. knjižice, str. 305. Štajarske kmetijske družbe) že 8 let, in vsako leto sim dobil obilno lepih glav, tudi tačas ko zelje sploh ni dobro storilo. Odločim tudi nekaj več zemljiša za zelnik, kakor je sploh navada; ene leta sem toliko, de bi poldrugi mer-nik setve na-nj padlo; in zelja dobim, de se ga — samih lepih glav dve veliki kadi nariblje, veliko vehovja se nasuši za svinje na zimo, in še se ga proda, de se lep krajcar skupi — lansko jesen 13 goldinarjev. Tako lepo belo zelje tudi ne potrebuje toliko zabele, kakor černo in terdo.

Iz vsega tega vsaki lahko sklene, de je dobiček, na ta pridelek več skerbi obračati, kakor se to sploh godi.

Stojan.